

Συνεργασίες Κυπριακών Βιβλιοθηκών:
Στρατηγικό πλαίσιο και αξιοποιήσιμες εφαρμογές
Φίλιππος Τσιμπόγλου

Διευθυντής Βιβλιοθήκης Πανεπιστημίου Κύπρου

Περίληψη.

Στην ανακοίνωση ορίζεται το πλαίσιο των παραγόντων που επιτρέπει και επιβάλλει είτε παραδοσιακές είτε αναδυόμενες και περισσότερο καινοφανείς μορφές συνεργασίας μεταξύ βιβλιοθηκών διαφορετικών κατηγοριών και τύπων, όπως περιλαμβάνεται στην πρόταση για τη «Δικτύωση των Κυπριακών Βιβλιοθηκών». Επιχειρείται μια καταγραφή των συνεργατικών σχημάτων και η περιγραφή δράσεων που έχουν αναλάβει ή συμμετέχουν Κυπριακές Βιβλιοθήκες μέχρι τώρα. Εντοπίζονται οι κατευθύνσεις για επέκταση των πρωτοβουλιών, οι δυνατότητες αξιοποίησης τους από ευρύτερα σύνολα βιβλιοθηκών και χρηστών και οι προϋποθέσεις για την περαιτέρω εξέλιξη.

Εισαγωγή: Το πλαίσιο

Μια θεώρηση της σημερινής βιβλιοθήκης κυρίως ως χώρου «συγκέντρωσης και διαχείρισης καταγεγραμμένων πληροφοριών και γνώσης» είναι «πλέον παρωχημένη, αποτελεί μια στατική προσέγγιση του ρόλου της Βιβλιοθήκης, που πιθανά ανταποκρίνεται στην εποχή της κυριαρχίας των έντυπων πληροφοριακών πόρων, αλλά δεν αντιστοιχεί στις δυνατότητες της ψηφιακής εποχής» (Τσιμπόγλου 2008α)

Οι βιβλιοθήκες δεν (πρέπει να) έχουν ως αντικείμενο τη διαχείριση των βιβλίων, αλλά του περιεχομένου όλων των διαθέσιμων συλλογών από τη μια και των διασυνδέσεων του περιεχομένου με τις ανάγκες των χρηστών από την άλλη.

Οι Τεχνολογίες Πληροφόρησης δεν καθορίζουν απλώς νέους ρόλους στις βιβλιοθήκες, εισάγουν νέες λειτουργίες, πιέζουν για νέες υπηρεσίες και επιβάλλουν την προσαρμογή των βιβλιοθηκών στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται στο ψηφιακό-διαδικτυακό περιβάλλον. Γίνεται αντιληπτό ότι «δεν πρόκειται για απλή αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφόρησης από τους οργανισμούς αλλά για διαμόρφωση και μετασχηματισμό της δομής (re-engineering) των οργανισμών με βάση την τεχνολογία, η οποία ενσωματώνεται στην εσωτερική διαδικασία, στη **δημιουργία νέων υπηρεσιών και στις σχέσεις μεταξύ οργανισμών**. Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προέρχονται από το ψηφιακό περιβάλλον απαιτείται μια **συστημική (ανα)θεώρηση του Παραδείγματος Λειτουργίας των βιβλιοθηκών**» (Τσιμπόγλου 2008α).

Συνεργατικές πρωτοβουλίες

Αξίζει να αναφερθεί ότι η πρώτη συνεργασία μεταξύ Κυπριακών βιβλιοθηκών εμφανίζεται στα μέσα του 1990 με το συνεργατικό σχήμα CLN (Cyprus Libraries Network). Το CLN αποτελεί προϊόν ενδιαφέροντος μιας ομάδας βιβλιοθηκονόμων, οι οποίοι διέγνωσαν την ανάγκη και τις δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ των Κυπριακών Βιβλιοθηκών. Το CLN αποτελεί μια άτυπη μορφή κοινοπραξίας αυτοχρηματοδοτούμενης από τα μέλη της χωρίς κεντρική χρηματοδότηση. Στα πρακτικά αποτελέσματα της συνεργασίας συγκαταλέγονται η συντονισμένη αγορά δικαιώματος πρόσβασης με ετήσιες

συνδρομές σε έναν μικρό αριθμό βάσεων δεδομένων με «ενσωματωμένα» πλήρη κείμενα άρθρων (Searchbank/Gale Group) και η δημιουργία ιστοσελίδας με κατάλογο των τίτλων των διαθέσιμων περιοδικών 6-7 συνεργαζόμενων βιβλιοθηκών, που ευγενώς φιλοξενείται στις ιστοσελίδες του Intercollege και στη συνέχεια του Πανεπιστημίου Λευκωσίας. Παρά το γεγονός ότι οι προσπάθειες του Δικτύου προσανατολίστηκαν στην απόκτηση νομικής οντότητας, η οποία θα βοηθούσε στην εξεύρεση πόρων για την επέκταση των δραστηριοτήτων, η προσπάθεια δεν καρποφόρησε.

Το 2000 πραγματοποιήθηκε η ένταξη της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου στην HEAL-link, με τα σημαντικά οφέλη για την ανάπτυξη μιας εύρωστης συλλογής ηλεκτρονικών επιστημονικών πηγών στην Κύπρο.

Από το 2003 η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου προσπάθησε για την ένταξη των μελών του CLN αλλά και άλλων εκπαιδευτικών και ερευνητικών οργανισμών στην KEAB (Κοινοπραξία Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών) και αργότερα μετά τη νομική θέσπιση της δράσης στο ΣΕΑΒ (Σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, (άρθρο 17 του ν. 3404/2005, ΦΕΚ/Α/260/17.10.2005) γνωστή διεθνώς ως HEAL-Link (Hellenic Academic Libraries Link). Θεωρήθηκε ότι η κλίμακα της Κύπρου, το μικρό μέγεθος των οργανισμών και η διασπορά των θεματικών αντικειμένων των φορέων δεν θα προκαλούσε αντιρρήσεις από πλευράς εκδοτών για την είσοδο νέων μελών στην HEAL-link. Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου δέχτηκε μάλιστα να αναλάβει το βάρος συντονισμού και διαχείρισης, ώστε να μην επιβαρυνθεί η κεντρική μονάδα υποστήριξης της HEALlink. Είχαν αποσταλεί ενημερωτικές επιστολές και σχέδιο αίτησης για την ένταξη στη HEALlink σε αρκετούς φορείς (Κολέγια, Εταιρία Ιατρικής Πληροφορικής Κύπρου, Ογκολογικό Ινστιτούτο, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Ινστιτούτο Γενετικής και Μοριακής Βιολογίας, Ανώτατο Τεχνολογικό Ίδρυμα, Δημοτικές Βιβλιοθήκες, Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου, Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, Κέντρο Παραγωγικότητας, Αρχή Κατάρτισης Ανθρώπινου Δυναμικού, Οργανισμός Αθλητισμού Κύπρου κ.α). Λόγω των περιορισμών που έθετε το καθεστώς λειτουργίας διαχείρισης της HEAL-link (χρηματοδοτούμενο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα) δεν κατέστη δυνατή η ένταξη άλλων Κυπριακών βιβλιοθηκών παρά μόνο των δημοσίων Πανεπιστημίων (Ανοικτού και Τεχνολογικού) το 2007.

Διευκρινίζεται ότι «η κοινοπραξία βιβλιοθηκών αποτελεί μια ειδικού τύπου άτυπη ή επίσημη συνεργασία, η οποία εμπλέκει άμεσα όχι μόνο τις βιβλιοθήκες αλλά και τους εκδότες ή/και προμηθευτές. Η συνεργασία αφορά την κοινή, συντονισμένη αγορά, ή σωστότερα απόκτηση άδειας πρόσβασης (access licence), σε ψηφιακό υλικό εκδοτών. Οι κοινοπραξίες βιβλιοθηκών έχουν μεγάλο πεδίο εφαρμογής στα ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά» (Τσιμπόγλου 2008b, σ. 141).

Με την έναρξη της λειτουργίας των δύο νεώτερων δημόσιων Κυπριακών Πανεπιστημίων δημιουργήθηκε ο Σύνδεσμος Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΚΑΒ ή CALC Cyprus Academic Library Consortium) με την υπογραφή συμφωνητικού από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Κύπρου και τον Πρόεδρο της Διοικούσας Επιτροπής του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου και του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου στις 19.10.2006. Την επόμενη χρονιά πραγματοποιήθηκε η ένταξη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου στον ΣΚΑΒ

με την υπογραφή του συμφωνητικού από τη Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Πρόταση Δικτύωσης Κυπριακών Βιβλιοθηκών

Εξειδικεύοντας για το περιβάλλον της Κύπρου, τα παραπάνω συμπεριλήφθηκαν στην «Πρόταση για τη δικτύωση των Κυπριακών βιβλιοθηκών» που ζήτησε ο τότε Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού Άκης Κλεάνθους από τον συγγραφέα. Η πρόταση υποβλήθηκε τον Ιανουάριο 2008. Παρά την αλλαγή που επήλθε στην ηγεσία του Υπουργείου, μετά τις προεδρικές εκλογές του Φεβρουαρίου 2009, η πρόταση υιοθετήθηκε και από την επόμενη πολιτική ηγεσία του Υπουργείου. Οι βασικές παραδοχές της πρότασης παρουσιάζονται στα πέντε σημεία της σύνοψης, με βάση τα οποία η πρόταση:

1. «Θεωρεί ότι η ανάγκη για την ανάπτυξη των κυπριακών βιβλιοθηκών προκύπτει από τις πιέσεις αλλά και την επιθυμία για προσαρμογή της Κύπρου σε μια οικονομία και κοινωνία της γνώσης και των πληροφοριών. Οι καλά οργανωμένες, σύγχρονες βιβλιοθήκες συνιστούν προϋπόθεση για την ομαλή και επιτυχή πορεία κάθε χώρας προς αυτή την κατεύθυνση. Με εξαίρεση τραγικά ελαχίστων περιπτώσεων, το επίπεδο ανάπτυξης των βιβλιοθηκών στην Κύπρο και των σχετικών προσφερόμενων υπηρεσιών υπολείπεται εμφανώς όλων ανεξαιρέτως των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής οικογένειας (παλαιών και νέων). Η μελέτη επιχειρεί τη σκιαγράφηση βασικών δράσεων που πρέπει να αναληφθούν για τη βελτίωση αυτής της κατάστασης. Αποβλέπει στην δημιουργία ενός μηχανισμού που παρακολουθεί, σχεδιάζει και συντονίζει τις απαραίτητες δράσεις.
2. Αναγνωρίζει το ρόλο που είτε παίζουν, είτε έπρεπε, αλλά **κυρίως δύνανται να παίξουν** οι βιβλιοθήκες των διαφόρων κατηγοριών στην **ερευνητική, ακαδημαϊκή, εκπαιδευτική, πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη** της χώρας. Για το λόγο αυτό εντοπίζει τις σημαντικότερες **κοινές αλλά και τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε κατηγορίας βιβλιοθηκών** (ερευνητικών, ακαδημαϊκών, εκπαιδευτικών, δημοτικών, νοσοκομειακών, τραπεζών, ειδικών, Κυπριακής Βιβλιοθήκης) και δίνει έμφαση στις συνέργειες που αναδύονται στο περιβάλλον της δικτυωμένης πληροφόρησης. Περιλαμβάνει αλλά **δεν περιορίζει στο βιβλίο** την έννοια και τη λειτουργία της σύγχρονης βιβλιοθήκης. Επεκτείνει την έννοια της βιβλιοθήκης σε όλους τους φορείς και τρόπους καταγραφής και μετάδοσης της πληροφορίας και της γνώσης, και επικεντρώνει το ενδιαφέρον στις ηλεκτρονικές μορφές δημοσίευσης, όπως ηλεκτρονικά περιοδικά, βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά βιβλία, λεξικά, εγχειρίδια, κλπ, που είτε αυξάνονται είτε έχουν επικρατήσει των έντυπων μορφών.
3. Προσεγγίζει **συστημικά** τις βιβλιοθήκες και τα περιβάλλοντα λειτουργίας και χρήσης τους, αναγνωρίζει αφενός την εξάρτησή τους από το διεθνές περιβάλλον των εκδόσεων και των επιστημονικών δημοσιεύσεων, αλλά ταυτόχρονα και τις δυνατότητες που αναδύονται μέσω των συνεργασιών σε τοπικό και διεθνές επίπεδο. Τα περισσότερα από **τα προτεινόμενα**, ενώ κρίνονται απολύτως **αναγκαία για την εξέλιξη ή/και την επιβίωση των ιδρυμάτων**, δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν με ενέργειες από **μεμονωμένες βιβλιοθήκες**, είτε

λόγω της φύσης τους (Συλλογικός Κατάλογος, διαδανεισμός, συνεργατική καταλογογράφηση) είτε λόγω των τεχνικών προβλημάτων που αναδύονται (ψηφιοποίηση), είτε επειδή το κόστος ξεπερνάει τα όρια των δυνατοτήτων των μεμονωμένων ιδρυμάτων (ανάπτυξη ηλεκτρονικής συλλογής), της Κυπριακής οικονομίας αλλά και πολύ μεγαλύτερων χωρών (διατήρηση ψηφιακού υλικού).

4. Αναγνωρίζει τον de facto κεντρικό, συντονιστικό ρόλο που μέχρι τώρα έχει παίξει, αλλά και στο μέλλον καλείται να παίξει η **Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου**, λόγω μεγέθους συλλογών, εύρους και βάθους ακαδημαϊκών θεμάτων που καλύπτει, μεγέθους ακαδημαϊκής κοινότητας που θεραπεύει πέραν αυτής του Πανεπιστημίου Κύπρου και ικανής επιστημονικά στελέχωσης. Ταυτόχρονα ενθαρρύνει τη θεσμοθετημένη, ενεργή και συστηματική συμμετοχή των εκπροσώπων των εμπλεκόμενων φορέων στην περιοδική σύνταξη των σχεδίων δράσης, τη λήψη αποφάσεων, την εκτέλεση αναπτυξιακών προγραμμάτων, την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και τον επανακαθορισμό των ετήσιων στόχων.
5. Φιλοδοξεί να αποτελέσει την πρώτη (**πυλοτική**) **φάση ενός σχεδίου ανάπτυξης**, η επιτυχία του οποίου θα επιτρέψει στην πολιτεία να ακολουθήσει την εφαρμογή ανάλογης πολιτικής για τα αρχεία και τα μουσεία της χώρας» (Τσιμπόγλου 2008/1).

Στη συνέχεια η πρόταση εντοπίζει τα μείζονα θέματα των επιμέρους κατηγοριών ήτοι των ακαδημαϊκών/ερευνητικών βιβλιοθηκών, (με ιδιαίτερη αναφορά για τις προοπτικές αξιοποίησης της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου), των δημοσίων και ιδιωτικών Πανεπιστημίων, των ερευνητικών ιδρυμάτων και άλλων ειδικών βιβλιοθηκών (νοσοκομείων, τραπεζών), για να περάσει στις Δημοτικές βιβλιοθήκες, τις Σχολικές, και με ιδιαίτερη αναφορά στην ανάγκη αναβάθμισης της Κυπριακής Βιβλιοθήκης.

Τα κρίσιμα θέματα που εντοπίζει η μελέτη περιλαμβάνουν ανά κατηγορία:

1. **Πανεπιστήμια:** Η πληροφοριακή υποδομή των πανεπιστημίων. Η εξασφάλιση της πρόσβασης σε μια ευρεία σειρά από ηλεκτρονικές πηγές (ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά και βάσεις δεδομένων) κρίνεται απαραίτητη για τη διεξαγωγή των ερευνητικών δραστηριοτήτων των ιδρυμάτων.
2. **Ερευνητικές και ειδικές βιβλιοθήκες:** Ομοίως, τα κρίσιμα προβλήματα συνοψίζονται στην πρόσβαση σε ικανό εύρος ηλεκτρονικών πηγών και επιπλέον ανεπαρκή στελέχωση, χαμηλό επίπεδο συνεργασίας με άλλες βιβλιοθήκες της Κύπρου και του εξωτερικού, ασυμβατότητα με διεθνή πρότυπα αυτοματοποίησης και καταλογογράφησης, χαμηλό ή ανύπαρκτο επίπεδο υπηρεσιών ιστού .

Για τις δύο προηγούμενες κατηγορίες, λόγω του εξαιρετικά υψηλού προϋπολογισμού που απαιτείται συνολικά για την κάλυψη των αναγκών πληροφοριακών πόρων, μεμονωμένα για κάθε **ερευνητική βιβλιοθήκη**, μπορεί να θεωρείται βέβαιο ότι, χωρίς **συστηματικό συντονισμό και θεσμική συνεργασία**, οι κυπριακές ερευνητικές βιβλιοθήκες (ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων) είναι εξαιρετικά

απίθανο να μπορέσουν να αποκτήσουν ή/και να διατηρήσουν την πληροφοριακή τους επάρκεια.

3. **Δημοτικές βιβλιοθήκες:** Παρά το γεγονός ότι ορισμένες φέρουν μια ιστορία από την ίδρυσή τους, αλλά και τις φιλότιμες προσπάθειες σε ατομικό επίπεδο των εργαζομένων σε αυτές, η κατάσταση επιδέχεται πολλών βελτιώσεων. Συνοπτικά, δρουν απομονωμένα, χωρίς συντονισμό, συνέργειες, οικονομίες κλίμακας, κοινές πολιτικές και τεχνική υποστήριξη. Δεν έχουν αναπτύξει υπηρεσίες ιστού. Ένα θετικό στοιχείο **μέχρι τώρα** αποτελεί το γεγονός ότι ένας σημαντικός αριθμός έχει προμηθευτεί και λειτουργεί το λογισμικό σύστημα αυτοματοποίησης βιβλιοθηκών ΑΒΕΚΤ.

Η **δημιουργία ενός Συλλογικού Καταλόγου (Δημοτικών) Βιβλιοθηκών είναι απόλυτα εφικτή**. Σχετικές προσπάθειες έχουν ήδη αναληφθεί με επιτυχία από τη Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Κύπρου σε συνεργασία με Δημοτικές Βιβλιοθήκες της Κύπρου και την κεντρική ομάδα του Συλλογικού Καταλόγου των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Η στελέχωση των Δημοτικών Βιβλιοθηκών κρίνεται στις περισσότερες περιπτώσεις ανεπαρκής σε αριθμούς εκπαιδευμένου προσωπικού και σε επίπεδο τεχνογνωσίας. Η έλλειψη συστηματικής και συντονισμένης συνεργασίας έχει ως αποτέλεσμα την αδυναμία αξιοποίησης των αποτελεσμάτων άλλων ομότιμων βιβλιοθηκών.

4. **Σχολικές βιβλιοθήκες:** Κρίσιμα σημεία: η απουσία ενός σχεδίου περαιτέρω ανάπτυξης, η έλλειψη κεντρικού τεχνικού συντονισμού και τοπικής υποστήριξης, η **έλλειψη κοινού καταλόγου** προς αξιοποίηση και από μη εκπαιδευμένο προσωπικό, η μη διαθεσιμότητα προσοντούχων βιβλιοθηκονόμων, η καθυστέρηση της οργάνωσης και συνεργασίας σε τοπικά, περιφερειακά κέντρα, η έλλειψη μηχανισμών επιστημονικής υποστήριξης και συστηματικής καθοδήγησης.

Πέραν των απαιτούμενων υποδομών εξ ίσου κρίσιμο παραμένει το κεφάλαιο της **συνειδητής, συστηματικής και όχι περιστασιακής ένταξης της σχολικής βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία** (Τσιμπόγλου and Παπαθεοδώρου 2001) για την εξοικείωση των νέων γενεών από τις πρώιμες ηλικίες με την ευχαρίστηση και την ωφελιμότητα της ανάγνωσης, τους τρόπους χρήσης και αξιοποίησης των βιβλιοθηκών και τις πηγές πληροφόρησης και την απόκτηση πληροφοριακής παιδείας.

5. Ειδική μνεία γίνεται στην πρόταση για την ανάγκη αναβάθμισης **της Κυπριακής Βιβλιοθήκης**, τον ιδιαίτερο και καθοριστικό ρόλο που θα κληθεί να επιτελέσει στο άμεσο μέλλον στην εξέλιξη των Κυπριακών Βιβλιοθηκών.

Συνέχεια της επισήμανσης υπήρξε η ανάθεση από τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού κ. Ανδρέα Δημητρίου της σύνταξης του Στρατηγικού **Σχεδίου Ανάπτυξης της Κυπριακής Βιβλιοθήκης** για την πενταετία 2010-2014 (Τσιμπόγλου and Ανδρέου 2010).

Από την ανάλυση των παραπάνω προκύπτει ότι «παρά το ότι οι διάφορες κατηγορίες βιβλιοθηκών:

- i. απευθύνονται σε **διαφορετικές ομάδες χρηστών** (ακαδημαϊκούς, ερευνητές, φοιτητές, μαθητές, πολίτες, «κοινό», επαγγελματίες κλπ.),
- ii. χειρίζονται υλικό **διαφορετικού περιεχομένου** (βιβλία, περιοδικά, οπτικοακουστικό, εφημερίδες, ηλεκτρονικές πηγές, βάσεις δεδομένων, επιστημονικά, εκλαϊκευμένα) και
- iii. **χρηματοδοτούνται** από διαφορετικές πηγές και φορείς (υπουργεία, Δήμοι, ιδιωτικά ιδρύματα κλπ.)

εντούτοις, η ύπαρξη **κοινών επιστημονικών, τεχνικών και οικονομικών θεμάτων και η αδυναμία συστηματικής αντιμετώπισης αυτών των θεμάτων σε επίπεδο μεμονωμένης βιβλιοθήκης, αλλά ακόμη και σε επίπεδο κατηγορίας βιβλιοθηκών**, προβάλλει ως μοναδική δυνατότητα ορθολογικής αντιμετώπισης, τη **δημιουργία μηχανισμού διαμόρφωσης πολιτικής** για τις βιβλιοθήκες όλων των κατηγοριών με τη μορφή **«Συμβουλίου Βιβλιοθηκών»** ενός **«συμβουλευτικού και συντονιστικού οργάνου**, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τις διεθνείς τάσεις, τις **ανάγκες** και **δυνατότητες** της τοπικής πραγματικότητας και θα εισηγείται στην πολιτεία και στα εμπλεκόμενα μέρη πολιτικές και δράσεις για την επίλυση των προβλημάτων των βιβλιοθηκών με ορθολογικό τρόπο» (Τσιμπόγλου 2008/1).

Στόχος του «Συμβουλίου Βιβλιοθηκών» είναι η συνεχής αναβάθμιση των κυπριακών βιβλιοθηκών **και η εξασφάλιση των προϋποθέσεων** να αξιοποιηθούν στην πορεία της χώρας προς την κοινωνία της γνώσης.

Στο «Συμβούλιο Βιβλιοθηκών» προτάθηκε η συμμετοχή εκπροσώπων:

- Των Πρυτανικών αρχών των Πανεπιστημίων
- Του Συνδέσμου Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών
- Της Κυπριακής Βιβλιοθήκης
- Των ερευνητικών ινστιτούτων και ειδικών βιβλιοθηκών
- Των Δημοτικών Βιβλιοθηκών
- Των Σχολικών Βιβλιοθηκών
- Της Κυπριακής Ένωσης Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης
- Του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

Το Συμβούλιο Βιβλιοθηκών μπορεί να αναθέτει την **εκπόνηση μελετών και σύνταξη σχεδίων** και να παρακολουθεί την εξέλιξη και τη πρόοδο υλοποίησης. Μεταξύ των σχεδίων που μπορεί αναλάβει συμπεριλαμβάνονται τα παρακάτω:

1. Δημιουργία **πληροφοριακής υποδομής** για την ερευνητική, εκπαιδευτική, πολιτιστική κοινότητα
2. Δημιουργία **κοινοπρακτικής συλλογής ηλεκτρονικών πηγών** για την ερευνητική κοινότητα
3. Το σχεδιασμό, τη δημιουργία και **συντήρηση Συλλογικού Καταλόγου των κυπριακών βιβλιοθηκών**

4. Το σχεδιασμό και δημιουργία **μηχανισμού συνεργατικής καταλογογράφησης,**
5. Τη δημιουργία **δικτύου διαδανεισμού**
6. Τη **διαρκής επιμόρφωση** στελεχών των βιβλιοθηκών
7. Τη συστηματική **υποστήριξη και συντονισμό των σχολικών** βιβλιοθηκών

Χρηματοδότηση

Για τη σύσταση και λειτουργία του «Συμβουλίου Βιβλιοθηκών Κύπρου» δεν απαιτείται επιπλέον χρηματοδότηση. Το **κόστος των κοινά αναλαμβανόμενων δραστηριοτήτων** θα καλύπτεται από **την συντονισμένη αξιοποίηση του προϋπολογισμού της βιβλιοθήκης κάθε ιδρύματος.**

Ο **επιμερισμός των δαπανών** θα γίνεται με την υιοθέτηση αλγορίθμου κατανομής με βάση αντικειμενικούς δείκτες, που θα αποφασιστούν συλλογικά ή/και αφού ληφθούν υπόψη πραγματικές ανάγκες και δυνατότητες κάθε ιδρύματος.

Για τη λειτουργία του και τη χρηματοδότηση των έργων που αναθέτει, το Συμβούλιο Βιβλιοθηκών Κύπρου αντλεί πόρους

- I. από τους προϋπολογισμούς των μελών του
- II. από διαρθρωτικά, αναπτυξιακά και ερευνητικά προγράμματα.

Προϋποθέσεις

Στις προϋποθέσεις για την επιτυχία του εγχειρήματος περιλαμβάνονται:

- η **αναγνώριση των αναγκών,**
- η **αναγνώριση της αξίας των ωφελημάτων,**
- η **ενεργή συμμετοχή** των εμπλεκομένων και
- η **θεσμοθέτηση των δράσεων.**
- η **εξασφάλιση χρηματοδότησης,**

Από τις προτάσεις, στο σχεδιασμό και την υλοποίηση. Αξιοποιήσιμες εφαρμογές

Έχοντας περιγράψει το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι συνεργατικές δράσεις των Κυπριακών βιβλιοθηκών, στην συνέχεια απαριθμούνται τα σχέδια που βρίσκονται εν εξελίξει ή έχουν ήδη υλοποιηθεί και είναι διαθέσιμα. Το σχήμα που αναλαμβάνει μέχρι τώρα τις συνεργατικές δράσεις είναι ο Σύνδεσμος Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Οι άξονες δράσεις που αναλύονται στις επόμενες παρουσιάσεις της σημερινής ημερίδας, περιλαμβάνουν:

1. **Δημιουργία κοινοπρακτικής συλλογής βάσεων δεδομένων** βιβλιογραφικών και πλήρους κειμένου (EBSCO, PROQUEST). Σε ορισμένες η πρόσβαση δεν περιορίζεται στα μέλη του Σύνδεσμος Κυπριακών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών αλλά επεκτείνεται σε έναν αριθμό κυβερνητικών οργανισμών ή μη κερδοσκοπικών φορέων, χωρίς αύξηση στην συμφωνηθείσα τιμή και χωρίς επιβάρυνση για τους επωφελούμενους φορείς..

2. Από τις αρχές του 2011 μετά από αίτημα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, επιτράπηκε η πρόσβαση όλων των **Γυμνασίων και Λυκείων** στις βάσεις δεδομένων των προηγούμενων προμηθευτών, επίσης χωρίς επιβάρυνση.
3. Η εμπειρία που αποκτήθηκε από την ανάπτυξη του Συλλογικού Καταλόγου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με το συντονισμό του γράφοντος, αλλά και με την ενεργή συμμετοχή των υπευθύνων 38 Κυπριακών βιβλιοθηκών καθώς και τη συμβολή των Πολιτιστικών Υπηρεσιών, κατέστη δυνατή η ανάπτυξη **Συλλογικού Καταλόγου Κυπριακών Βιβλιοθηκών** σε διάστημα τριών μηνών. Οδεύουμε ήδη προς την β' έκδοση και τη σταδιακή αυτοδυναμία εντός των μελών του ΣΚΑΒ, τόσο από άποψης επεξεργασίας των επιμέρους καταλόγων όσο και του περιβάλλοντος αναζήτησης.
4. Με βάση το Συλλογικό Κατάλογο Κυπριακών Βιβλιοθηκών και σε συνεργασία με την Κεντρική Ομάδα Υποστήριξης του Συλλογικού Καταλόγου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών αναπτύσσεται και λειτουργεί δοκιμαστικά **Σύστημα Διαχείρισης Διαδανεισμού (SmILLe)**.
5. Με την επικείμενη υπογραφή συμφωνίας μεταξύ της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου και του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου (**ΕΛΙΑ**) προγραμματίζεται το άνοιγμα της πρόσβασης από κάθε χρήστη του διαδικτύου στην Κύπρο στο περιεχόμενο 500.000 ψηφιοποιημένων (από το ΕΛΙΑ) σελίδων ελληνικών περιοδικών από το 1834 μέχρι τη δεκαετία του 1940, οργανωμένων σε τεύχη από τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου.
6. Διερεύνηση κεντρικού ενιαίου συστήματος διαχείρισης βιβλιοθηκών.

Βιβλιογραφικές παραπομπές

- Τσιμπόγλου, Φίλιππος. 2008α. Από τις στρατηγικές συμμαχίες στη διαμόρφωση εθνικής πολιτικής βιβλιοθηκών, 2008. ανακοίνωση στην ημερίδα Συνεργασία βιβλιοθηκών. *Εθνικό, τοπικό, διαθεματικό επίπεδο*. Θεσσαλονίκη (Greece): ΕΚΕΒΙ.
- . 2008b. *Συνεργασίες βιβλιοθηκών. Μια συστημική προσέγγιση*. Αθήνα: Παπασωτηρίου.
- . 2008/1. Πρόταση Δικτύωσης των Κυπριακών Βιβλιοθηκών. Μελέτη για τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου. Λευκωσία.
- Τσιμπόγλου, Φίλιππος, και Ανδρέας Ανδρέου. 2010. Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης της Κυπριακής Βιβλιοθήκης 2010 – 2014. Από την πραγματικότητα στο ιδεώδες, μέσω του εφικτού. Λευκωσία: Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (Κύπρου).
- Τσιμπόγλου, Φίλιππος, και Χρήστος Παπαθεοδώρου. 2001. Η ενσωμάτωση των υπηρεσιών Βιβλιοθήκης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αντικειμενικοί παράγοντες, υποκειμενικές προϋποθέσεις και πεδία εφαρμογής, 2000/18, Αθήνα.